

SOPIMUS HELSINGIN KAUPUNGIN TAIDEKOKOELMAN TALLETTAMISESTA

1. Osapuolet

1.1. Helsingin kaupunki

y-tunnus 0201256-6

PL 1

00099 Helsingin kaupunki

(jäljempänä 'Helsingin kaupunki' tai 'Kaupunki')

Yhteyshenkilö:

1.2. HAM Helsingin taidemuseosäätiö sr

y-tunnus 3272340-6

PL 10416

00099 Helsingin kaupunki

(jäljempänä 'Taidemuseosäätiö' tai 'Taidemuseosäätiö')

Yhteyshenkilö:

2. Sopimuksen tausta ja tarkoitus

2.1. Helsingin kaupungin omistama taidekokoelma sai alkunsa vuonna 1883. Se koostuu monista pienemmistä kokoelmista ja on nykyisin yksi Suomen tärkeimpiä taidekokoelmia. Sopimuksen solmimisen hetkellä noin 10 000 teoksen kokoelmaan kuuluu pääosin suomalaista taidetta 1800-luvun puolivälistä nykypäivään. Kokoelmaa kartutetaan aktiivisesti uusia teoksia hankkimalla ja lahjoituksia vastaanottamalla.

Kaikki Helsingin kaupungin taidekokoelman teokset dokumentoidaan, inventoidaan ja luetteloidaan kokoelmahallintajärjestelmään. Uusien teosten tallentaminen järjestelmään tehdään, kun teos on vastaanotettu ja saatu hallintaan tai kun teos on valmistunut ja vastaanotettu (julkisen taiteen teokset). Taidekokoelmaan kunakin ajankohtana kuuluvat teokset ja niiden lukumäärä käyvät ilmi kokoelmahallintajärjestelmästä (jäljempänä 'Taidekokoelma')

2.2. Kaupungin Taidekokoelmasta ja taidemuseopalveluista huolehtii Helsingin kaupungin taidemuseo, joka on osa Kaupungin kulttuurin- ja vapaa-ajan toimialan kulttuuripalvelukokonaisuutta. Helsingin kaupungin taidemuseo hallinnoi, hoitaa, säilyttää, käyttää ja kartuttaa Taidekokoelmaa vuonna 2017 uudistetun Kokoelmapoliittisen ohjelmansa (jäljempänä 'Kokoelmapoliittinen ohjelma') mukaisesti. Kokoelmapoliittikka on tämän sopimuksen liitteenä 1.

- 2.3. Helsingin kaupunginvaltuusto on xx.xx.2022 päättänyt siirtää Helsingin kaupungin taidemuseon toiminnan ja henkilöstön 1.1.2023 lähtien toimintoja välittömästi jatkavalle HAM Helsingin taidemuseosäätiö sr:lle. Taidemuseosäätiön tarkoituksena on osana Helsingin kaupunkikonsernia toimia Helsingin taidemuseon ylläpitäjänä, edistää ja tukea kuvataidetta ja sen tunnetuksi tekemistä, huolehtia kaupungin taidemuseopalveluista ja Taidekokoelmasta sekä harjoittaa muuta taidemuseotoimintaa.
- 2.4. Helsingin kaupungin Taidekokoelma ei kuitenkaan siirry HAM taidemuseosäätiön omistukseen, vaan säilyy Kaupungin omistuksessa. Tämän sopimuksen tarkoituksena on sopia niistä ehdoista ja periaatteista, joiden mukaan Kaupunki tallettaa Taidekokoelman Taidemuseosäätiöön ja joiden mukaan säätiö hallinnoi, hoitaa, säilyttää, käyttää ja kartuttaa kokoelmaa Museolain 5 § 5-kohdan perusteluissa (HE 194/2018 vp) mainitun sopimuksen tarkoittamassa merkityksessä.

3. Taidekokoelman tallettaminen

- 3.1. Helsingin kaupunki tallettaa 1.1.2023 alkaen Taidekokoelmansa HAM taidemuseosäätiöön, joka saa kokoelmaan täyden hallinnan ja oikeuden hoitaa, säilyttää, käyttää ja kartuttaa kokoelmaa seuraavasti:

3.1.1. Taidekokoelman hallinta ja hoito

HAM Taidemuseosäätiö hallinnoi Taidekokoelmaa kokoelmahallintajärjestelmällä, tekee kokoelman inventointeja sekä konservoi sen teoksia teosten tilaa vakauttavilla ja ennallistavilla toimenpiteillä Kokoelmapolitiikan mukaisesti. Lisäksi Taidemuseosäätiö tekee Kaupungille esityksiä kokoelmasta tehtävistä poistoista Kokoelmapolitiikan ja liitteessä 3 määriteltyjen periaatteiden ja toimintatapojen mukaisesti.

Julkisen taiteen korjaus- ja ylläpitovastuu jaetaan Taidemuseosäätiön ja Helsingin kaupungin Kaupunkiympäristön toimialan kesken vakiintuneen käytännön mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että Kaupunkiympäristön toimiala vastaa teosten perustuksista, jalustoista, teknisluontoisista laitteista sekä tavanomaisista puhtaanapitotoimenpiteistä ja Taidemuseosäätiö vastaa taideteoskonservoinnista.

Käytäntöä koskevat peruseriaatteet on määritelty Helsingin kaupungin Rakennusviraston ja Helsingin kaupungin taidemuseon välisessä 5.12.2000 tehdyssä sopimuksessa ja toimintatavat 14.10.2021 päivättyssä *Taiteen prosenttiperiaatteen jatkaminen ja prosenttirahakäytäntöjen ajantasaistaminen* -nimisessä raportissa, jonka kuvaamat toimintatavat Helsingin kaupunginhallitus on vahvistanut päätöksessään 13.12.2021 § 940. Sopimus, raportti ja päätös ovat tämän sopimuksen liitteenä 2.

Taidemuseosäätiö noudattaa Taidekokoelman hoidossa lisäksi museotyön kansainvälisiä eettisiä sääntöjä (ICOM).

3.1.2. Taidekokoelman säilyttäminen

HAM Taidemuseosäätiö vastaa siitä, että Taidekokoelmaa pidetään esillä ja säilytetään sellaisissa rakennuksissa, tiloissa ja paikoissa, joiden olosuhteet vastaavat Kokoelmapolitiikan kokoelman säilyttämistä ja esilläpitoa koskevia periaatteita, ja että rakennukset, tilat tai paikat soveltuvat kulloinkin kyseessä olevan Taidekokoelman osan teosten säilyttämiseen.

Taidemuseosäätiö vastaa myös siitä, että sen käytössä olevissa museo- ja kokoelmavarastorakennuksissa noudatetaan kunakin ajankohtana hyväksytyjä kansainvälisiä museostandardeja, että museo- ja kokoelmavarastotilat ovat asianmukaisesti valvottuja ja että tilojen osalta on olemassa valmius- ja pelastussuunnitelmat.

Lisäksi Taidemuseosäätiö vastaa Taidekokoelmaa koskevan tietovarannon keräämisestä sekä tietovarannon tallentamisesta ja säilyttämisestä kokoelmahallintajärjestelmässä ja toiminnan arkistoissa niin kuin Kokoelmapolitiikassa on määritetty.

3.1.3. Taidekokoelman käyttö

HAM taidemuseosäätiö käyttää Taidekokoelmaa pitämällä sen teoksia esillä HAMin käytössä olevissa tiloissa ja näyttelytiloissa, sijoittamalla Taidekokoelman teoksia kaupunkikonsernin eri kohteisiin sisä- ja ulkotiloihin, esittämällä kokoelman teoksia verkossa, tekemällä kokoelmaa koskevaa tutkimusta ja saattamalla sitä koskevaa tietoa yleisön saataville Kokoelmapolitiikan mukaisesti. Taidemuseosäätiö käyttää kokoelmaa myös lainaamalla siihen kuuluvia teoksia muille näyttelyjärjestäjille tai yhteistyökumppaneille sen menettelyn mukaisesti kuin Kokoelmapolitiikassa ja Taidemuseosäätiön ja Kaupungin välillä erikseen sovitaan.

Lisäksi HAM taidemuseosäätiö käyttää Taidekokoelman teosten kuvia kaikkiin säätiön toimintaan liittyviin käyttötarkoituksiin sekä painetussa muodossa, verkkosivuilla että sosiaalisen median eri palveluissa.

3.1.4. Taidekokoelman kartuttaminen

Helsingin kaupunki osoittaa vuosittain määrärahat Taidekokoelman kartuttamiseen. Määrärahoja ei osoiteta Taidemuseosäätiölle.

HAM taidemuseosäätiö vastaa Kaupungin Taidekokoelman kartuttamisesta tekemällä Kaupungille esityksiä Taidekokoelmaan

määrärahoilla ostettavista ja lahjoituksena tai testamentin perusteella vastaanotettavista taideteoksista Kokoelmapolitiikassa ja liitteessä 3 määriteltyjen periaatteiden ja toimintatapojen mukaisesti. Lisäksi Taidemuseosäätiö tekee taideasiantuntijana esityksiä Kaupungille prosenttiperiaatteen mukaisista kokoelmaan liitettävistä taidehankinnoista Kokoelmapolitiikassa ja liitteessä 2 määriteltyjen periaatteiden ja toimintatapojen mukaisesti.

4. Kokoelmapolitiikka ja sen päivittäminen

- 4.1. HAM taidemuseosäätiö vastaa Kaupungin taidekokoelman kokoelmapolitiikan laatimisesta ja päivittämisestä siten, kuin museolaissa säädetään.
- 4.2. HAM Taidemuseosäätiö tulee päivittämään vuoden 2017 Kokoelmapolitiikan vuonna 2023 niin että se vastaa taidemuseon uutta organisointimuotoa ja meneillään olevan valtuustokauden strategisia tavoitteita. Päivitetty Kokoelmapolitiikka tulee osaksi tätä sopimusta ja korvaa liitteen 1.
- 4.3. Kokoelmatoiminnan yleisten periaatteiden lisäksi Kokoelmapolitiikka sisältää HAM Taidemuseosäätiön pitkän tähtäimen suunnitelman Taidemuseosäätiön tavoitteista, painopisteistä ja kehittämistoimista.
- 4.4. Kokoelmapolitiikan päivitysten yhteydessä Taidemuseosäätiö hakee etukäteen Helsingin kaupungin kannan.

5. Taidekokoelman vakuuttaminen

- 5.1. Helsingin kaupunki ei vakuuta Taidekokoelman teoksia, kun ne ovat Taidemuseosäätiön huostassa. Vaaranvastuu teoksista on Kaupungilla.
- 5.2. Kun Taidemuseosäätiö lainaa Taidekokoelman teoksia näyttelyjärjestäjille tai yhteistyökumppaneille, Taidemuseosäätiö vastaa siitä, että teokset vakuutetaan siksi ajaksi, kun ne eivät ole Taidemuseosäätiön huostassa.

6. Muut ehdot

6.1. Kokoelmahallintajärjestelmä

- 6.1.1. Helsingin Kaupunki on 9.11.2020 tehdyllä sopimuksella tilannut Suomen museoliitto ry:ltä Helsingin kaupungin taidemuseon ja Helsingin kaupungin museon käyttöön kokoelmahallintajärjestelmän. Kokoelmahallintajärjestelmän yhteisen käytön periaatteista sovitaan tarkemmin Helsingin kaupungin ja HAM Helsingin taidemuseosäätiön välillä syksyn 2022 aikana.

6.2. Taidekokoelman kasvun ja ikääntymisen vaikutukset

- 6.2.1. Vuoden 2021 tilinpäätöksessä Helsingin kaupungin taidekokoelmaan kuuluu 10 007 teosta. Siihen hankituista teoksista on sijoitettuina kaupungin eri kohteisiin noin 2939 teosta sisältäen julkisen taiteen. Julkiseksi taiteeksi luettavia, varta vasten tiettyyn paikkaan tilattuja ja pysyväisluonteisesti sijoitettuja teoksia on 529 kpl. Näistä noin 220 on hankittu kaupungin rakennusten sisätiloihin prosenttiperiaatteella. Loput sijaitsevat ulkotiloissa ja niihin kuuluvat prosenttiperiaateteosten lisäksi Julkisen taiteen hankinnat -määrärahalta hankitut, lahjoitetut ja kaupungin historialliset julkiset teokset. Julkisen taiteen hankkeet ovat pitkäkestoisia ja sitovat työvoimaa useiksi vuosiksi. Käynnissä olevia julkisen taiteen teoshankkeita on tällä hetkellä 66 kappaletta. Vuosittain (2017-2021) on valmistunut keskimäärin 10 prosenttitaidehanketta, yhdestä kahteen oman määrärahan hanketta ja noin kaksi lahjoitushanketta.
- 6.2.2. Kaupunki huomioi Taidekokoelman jatkuvan kasvun ja ikääntymisen ja ymmärtää, että kokoelman kasvun myötä sen teosten hoitoon, konservointiin, korjaamiseen ja ylläpitoon liittyvät kustannukset kasvavat. Julkisen taiteen osalta kasvu liittyy erityisesti taiteen prosenttiperiaatteeseen, jonka perusteella kaupungin rakennushankkeissa osuus rakennuskustannuksista varataan taiteeseen. Taidemuseo toimii näissä hankkeissa taideasiantuntijana. Kaupungin kasvaessa asiantuntijatyö lisääntyy, kaupungin julkisen taiteen kokoelma kasvaa ja kustannukset kasvavat. Tulevina vuosina prosenttihankkeiden määrää lisäävät erityisesti uudet rakentuvat alueet ja täydentyvät kaupunkiudistusalueet.
- 6.2.3. Julkisen taiteen kokoelmaa kasvattaa lisäksi Julkisen taiteen hankinnat -määrärahalta toteutettavat hankkeet, joita on tehty vuosittaan keskimäärin 1-2. Osa tästä määrärahasta on käytetty julkisten taideteosten suurempiin konservointihankkeisiin. Teosten ikääntyminen kasvattaa kokoelman konservointi- ja korjausvelkaa ja teoksia korjataan myös ilkvallan takia. Kokoelman kasvaessa myös sen muut ylläpidon velvoitteet kasvavat.
- 6.3. Poikkeusolot ja viranomaistehtävät
- 6.3.1. Taidemuseosäätiö vastaa Taidekokoelmista kiinteistöihin talletettujen ja pysyväisluonteisesti sijoitettujen sekä kokoelmakeskuksessa olevien taideteosten suojaamisesta ja turvaamisesta myös poikkeusoloissa, tarvittaessa yhteistyössä Kaupungin kanssa. Taidemuseosäätiö tekee tätä tarkoitusta varten tarvittavat suunnitelmat.
- 6.3.2. Poikkeusoloissa suojattavista ja turvattavista, julkisessa kaupunkitilassa sijaitsevista kokoelmateoksista Taidemuseosäätiö laatii prioriteettilistauksen. Taidemuseosäätiö toimii konservoinnin asiantuntijana ja konsultoi Kaupunkia julkisen taiteen

kokoelmateosten suojaamiseen ja turvaamiseen liittyvissä ratkaisuissa.

- 6.3.3. Taidemuseosäätiö ei vastaa teoksiin liittyvistä viranomaistehtävistä eikä suojaamisen ja turvaamisen teknisistä ratkaisuista, niiden hankkimisesta tai käytännön toimenpiteistä poikkeusoloihin, yleisötapahtumiin, kokoontumisiin, kaupunkirakentamiseen ynnä muuhun sellaiseen liittyen. Taidemuseosäätiö myöntää konservointiasiantuntemukseen perustuvat luvat tapahtumiin ja tempauksiin liittyviin teosten pukemiseen, koristeluun tai muuhun vastaavaan käyttöön. Kaupunki ei peri Taidemuseosäätiöltä kaupunkitilan käyttöön liittyviä lupa- tms. maksuja niistä toimenpiteistä, jotka liittyvät taidekokoelman hoitoon, käyttöön tai kartuttamiseen.

6.4. Voimaantulo ja muutokset

- 6.4.1. Tämä sopimus tulee molempia Osapuolia sitovasti voimaan, kun molemmat Osapuolet ovat sen allekirjoittaneet.
- 6.4.2. Sopimusta voidaan muuttaa vain molempien Osapuolten kirjallisesti hyväksymillä muutoksilla. Jos jompikumpi Osapuoli ehdottaa tähän sopimukseen muutoksia, sitoutuvat Osapuolet neuvottelemaan niistä hyvässä hengessä.
- 6.4.3. Helsingin kaupunki on perustanut HAM taidemuseosäätiön, jonka sääntöjen mukaisena tarkoituksena on osana Helsingin kaupunkikonsernia toimia Helsingin taidemuseon ylläpitäjänä, edistää ja tukea kuvataidetta ja sen tunnetuksi tekemistä, huolehtia kaupungin taidemuseopalveluista ja Taidekokoelmasta sekä harjoittaa muuta taidemuseotoimintaa.

Jos HAM taidemuseosäätiön toiminta päättyisi, Kaupunki vastaa Museolain vaatimusten sekä Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan Toimintasääntönsä mukaan siitä, että Taidekokoelma säilyy museokokoelmana museotoimintaa tehtävänänsä järjestävän oikeustoimikelpoisen, yksityisen tai julkisen toimijan hallinnassa.

6.5. Sovellettava laki ja oikeuspaikka

- 6.5.1. Tähän sopimukseen sovelletaan Suomen lakia.
- 6.5.2. Mikäli erimielisyydet eivät ratkea Osapuolten välisissä neuvotteluissa, ratkaistaan erimielisyydet viime kädessä Helsingin käräjäoikeudessa.

6.6. Sopimuskappaleet

- 6.6.1. Tätä sopimusta on tehty kaksi samasanaista kappaletta, yksi kummallekin Osapuolelle.

7. Allekirjoitukset

Helsingissä, xx.xx. 2022

Helsingin kaupunki

HAM Helsingin taidemuseosäätiö sr

NN
Asema

NN
Asema

LIITELUETTELO

Liite 1	HAM Kokoelmapoliitiikka 2017
Liite 2	Sopimus yleisillä alueilla olevien julkisten taideteosten vastaanottoon, toteuttamiseen ja ylläpitoon liittyvästä työnjaosta 5.12.2000

Taiteen prosenttiperiaatteen jatkaminen ja prosenttirahakäytäntöjen ajantasaistaminen. Työryhmän loppuraportti 14.10.2021

Helsingin kaupunginhallituksen päätös 13.12.2021 § 940 |
| Liite 3 | Kokoelmien kartuttamisen ja poistojen prosessit, vastuut ja työnjako |